

ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (1999-2020)

Οκτώβριος 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ	4
Σκοπός της Έρευνας.....	5
Ερευνητικά Ερωτήματα	6
Ηθική και Δεοντολογία	6
ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	7
Σε ποιες οικονομικές δραστηριότητες παρατηρείται ο μεγαλύτερος αριθμός σοβαρών εργατικών ατυχημάτων;	8
Ποιες είναι οι βασικότερες αιτίες των εργατικών ατυχημάτων;	9
Ποια είναι τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των θυμάτων;	10
Ποιες είναι οι βασικότερες επιπτώσεις στην υγεία των θυμάτων των εργατικών ατυχημάτων;	12
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	13
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	15
ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	17
ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ	18
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	19

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1 - Σύνολο Εργατικών Ατυχημάτων ανά Οικονομική Δραστηριότητα	8
Γράφημα 2 - Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα ανά Οικονομική Δραστηριότητα	8
Γράφημα 3 - Δείκτης Ατυχημάτων	13
Γράφημα 4 - Δείκτης Ατυχημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	14
Γράφημα 5 - Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων ανά Οικονομική Δραστηριότητα	15
Γράφημα 6 - Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων	16

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρά την εκτεταμένη γνώση και εμπειρία, το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, καθώς επίσης και την τεχνολογική ανάπτυξη και τους αυτοματισμούς των διαδικασιών, υπάρχει ανάγκη για επίτευξη μιας σημαντικής μείωσης στον αριθμό των εργατικών ατυχημάτων, τα οποία προκαλούν ανθρώπινο πόνο, αλλά και τεράστιες οικονομικές απώλειες. Παγκόσμια, πολλοί εργαζόμενοι εξακολουθούν να πεθαίνουν ή να υποφέρουν ως αποτέλεσμα των εργατικών ατυχημάτων (Eurofound, 2018). Οι διεθνείς εκτιμήσεις, όπως έχουν δημοσιευτεί από τον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (International Labour Organization- ILO) σε ότι αφορά στα θανατηφόρα και μη θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, αναφέρονται σε 2,78 εκατομμύρια θανάτους σε όλες τις χώρες (ILO, 2011). Περισσότεροι από 380.500 θάνατοι προκαλούνται από τα εργατικά ατυχήματα, ενώ σχεδόν 2,4 εκατομμύρια θάνατοι οφείλονται σε θανατηφόρες επαγγελματικές ασθένειες (Hämäläinen et al., 2017). Πάνω από 374 εκατομμύρια εργαζόμενοι είναι θύματα μη θανατηφόρων ατυχημάτων με αποτέλεσμα τον σοβαρό τραυματισμό τους και τη μεγάλη αποχή από την εργασία (ILO, 2011). Καθημερινά, υπολογίζεται ότι 1.000 άτομα περίπου πεθαίνουν από εργατικά ατυχήματα και 6.500 πεθαίνουν από επαγγελματικές ασθένειες (ILO, 2019).

Η προσπάθεια μείωσης των εργατικών ατυχημάτων είναι πολυσύνθετη και εμπερικλείει μεγάλο αριθμό δράσεων όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι διαφωτιστικές εκστρατείες, το σύστημα επιθεωρήσεων για επιτήρηση της εφαρμογής της νομοθεσίας και η εφαρμογή συστήματος διαχείρισης εντός των οργανισμών. Επιπρόσθετες δράσεις και στοιχεία παρέχονται και μέσω της ερευνητικής κοινότητας, οι οποίες προσβλέπουν στην πρακτική εφαρμογή των επιστημονικών ευρημάτων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο πλαίσιο της ευρύτερης προσπάθειας για μείωση των εργατικών ατυχημάτων και τη βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας στην Κύπρο, το Κέντρο Αριστείας CERIDES του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΤΕΕ) διεξήγαγαν σχετική Έρευνα. Η Έρευνα αφορά στην επιστημονική ανάλυση των δεδομένων για τα εργατικά ατυχήματα στην Κύπρο, όπως αυτά συλλέχθηκαν από το ΤΕΕ, καλύπτοντας τη χρονική περίοδο 1999 - 2020. Συνδυαστικά, με τα δεδομένα του ΤΕΕ στην Έρευνα έχουν χρησιμοποιηθεί και δεδομένα, τα οποία έχουν εξασφαλιστεί από τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Η Έρευνα έχει απογραφικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων που αφορούν στα γνωστοποιησιμα εργατικά ατυχήματα, θανατηφόρα και μη, τα οποία συνέβησαν σε εργαζόμενους κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

Στο πλαίσιο της Έρευνας έχουν καταγραφεί τα ακόλουθα στοιχεία:

- Ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων και τα χαρακτηριστικά τους σε σχέση με παράγοντες που συνδέονται με τον εργαζόμενο (φύλο, ηλικία, εθνικότητα κ.λπ.), την οικονομική δραστηριότητα, τη γεωγραφική θέση, στην οποία συνέβη το ατύχημα κ.ά.
- Ο αριθμός των ατυχημάτων σε σχέση με το είδος τραυματισμού, το μέρος του σώματος που υπέστη κάκωση, τον τρόπο τραυματισμού του εργαζόμενου, καθώς και τον υλικό παράγοντα που οδήγησε στον τραυματισμό.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Γνωστοποίηση Ατυχημάτων και Επικίνδυνων Συμβάντων) Κανονισμών του 2007 και 2017,

«Ατύχημα» σημαίνει ασυνεχές συμβάν, το οποίο προκαλεί σωματική ή διανοητική βλάβη ή απώλεια ζωής σε εργοδοτούμενο κατά τη διάρκεια της εργασίας του,

«Θανατηφόρο Ατύχημα» σημαίνει ατύχημα που οδηγεί στον θάνατο του θύματος μέσα στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την ημερομηνία που το θύμα υπέστη το ατύχημα μέχρι και 1 έτος μετά,

«Γνωστοποιήσιμο Ατύχημα» ορίζεται το ατύχημα, το οποίο προκαλεί απώλεια ζωής σε εργοδοτούμενο ή βλάβη, η οποία τον καθιστά ανίκανο για περισσότερες από 3 ημερολογιακές ημέρες, εξαφρουμένης της ημέρας του ατυχήματος, ανεξάρτητα αν η απουσία άρχισε αμέσως μετά το ατύχημα ή σε μεταγενέστερο στάδιο, από του να εκτελεί τη συνηθισμένη εργασία του.

Σκοπός της Έρευνας

Σκοπός της Έρευνας είναι πέραν από την κάλυψη ενός κενού στη βιβλιογραφία σε σχέση με τα εργατικά ατυχήματα στην Κύπρο, η συμβολή στην περαιτέρω βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας, για τους εξής λόγους:

- Ένα εργασιακό περιβάλλον, στο οποίο λαμβάνονται τα απαιτούμενα προληπτικά και προστατευτικά μέτρα για τη διασφάλιση της ασφάλειας, της υγείας και της ευημερίας των εργαζομένων, έχει θετικές συνέπειες στη ζωή των εργαζομένων, αλλά και στην οικονομική και κοινωνική αειφορία του Κράτους.
- Απότοκο των εργατικών ατυχημάτων είναι η μείωση της παραγωγικότητας και της ποιότητας και η αύξηση των κοινωνικών επιδομάτων, με τεράστιο κόστος για τις επιχειρήσεις και την οικονομία του Κράτους.
- Αναμφίβολα ένα θανατηφόρο εργατικό ατύχημα, ή η προσωρινή ή μόνιμη αναπηρία που μπορεί να προκαλέσει ένα εργατικό ατύχημα, εμπερικλείει ανυπολόγιστες αρνητικές συνέπειες τόσο για τον παθόντα όσο και για το οικογενειακό και εργασιακό του περιβάλλον.

Η Έρευνα αυτή αποτελεί μια στοχευμένη προσπάθεια για προαγωγή της επιστημονικής γνώσης μέσα από την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης σε ότι αφορά στους παράγοντες που πιθανόν να συμβάλλουν στην ύπαρξη εργατικών ατυχημάτων στην Κύπρο, καθώς επίσης και την επίδρασή τους στο ευρύτερο εργασιακό περιβάλλον. Παράλληλα, στοχεύει στην ουσιαστική και τεκμηριωμένη συμβολή για ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών, οι οποίες θα ενισχύσουν καθοριστικά την προσπάθεια για μείωση των εργατικών ατυχημάτων, τα οποία παρά τη διαρκή τεχνολογική πρόοδο και τη θέσπιση και εφαρμογή νομοθετικών πλαισίων, εξακολουθούν να υπάρχουν, προκαλώντας ανθρώπινες αλλά και οικονομικές απώλειες.

Η απώλεια της ανθρώπινης ζωής δεν είναι αποδεκτή πλέον από τις σύγχρονες κοινωνίες και αυτό καθιστά σημαντική την ανάγκη να επενδύσουμε σε καλύτερες πρακτικές στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία. Γι' αυτό και τα συμπεράσματα που εξάγονται από την Έρευνα αυτή, προσβλέπουν στη δημιουργία νέων, καλύτερων συνθηκών στους εργασιακούς χώρους, οι οποίες θα διασφαλίζουν την ασφάλεια, την υγεία και την ευημερία των εργαζομένων, αλλά ταυτόχρονα και την αειφόρα ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Επισημαίνεται ότι, η διασφάλιση της ασφάλειας, της υγείας και της ευημερίας των εργαζομένων δεν αποτελεί μόνο νομοθετική, αλλά ηθική και κοινωνική υποχρέωση όλων μας.

Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα όπως προκύπτουν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και απαντώνται μέσα από την Έρευνα είναι τα ακόλουθα:

- Σε ποιες οικονομικές δραστηριότητες παρατηρείται ο μεγαλύτερος αριθμός σοβαρών εργατικών ατυχημάτων;
- Ποιες είναι οι βασικότερες αιτίες των εργατικών ατυχημάτων;
- Ποια είναι τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των θυμάτων;
- Ποιες είναι οι βασικότερες επιπτώσεις στην υγεία των θυμάτων;

Ηθική και Δεοντολογία

Η ηθική και η δεοντολογία αποτελούν βασικό πυλώνα της συγκεκριμένης Έρευνας και έχουν ληφθεί υπόψη από τη σύλληψη της ιδέας της Έρευνας μέχρι και τη συγγραφή της έκθεσης και την παρουσίαση των ευρημάτων.

Τα δεδομένα έχουν ληφθεί από το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, το οποίο αποτελεί την αρμόδια Αρχή για τα θέματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία στην Κύπρο και δεν

περιείχαν στοιχεία, τα οποία αντιβαίνουν στις πρόνοιες της νομοθεσίας περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Τα ευρήματα της Έρευνας αποσκοπούν στην εισαγωγή ή/και τη βελτίωση των υφιστάμενων πολιτικών, διαδικασιών, συστημάτων κ.τ.λ., με σεβασμό προς την επιστημονική αλήθεια και χωρίς να γίνεται δυσμενής διάκριση πολιτών κατά εθνικότητα, φύλο, ηλικία κ.λπ. Εξυπηρετούν αποκλειστικά στην ενημέρωση της επιστημονικής κοινότητας και των πολιτών.

ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην Έρευνα επιλέγηκαν να αναλυθούν σε βάθος οι ακόλουθες οικονομικές δραστηριότητες με βασικά κριτήρια των αριθμό των εργατικών ατυχημάτων και τη σοβαρότητά τους:

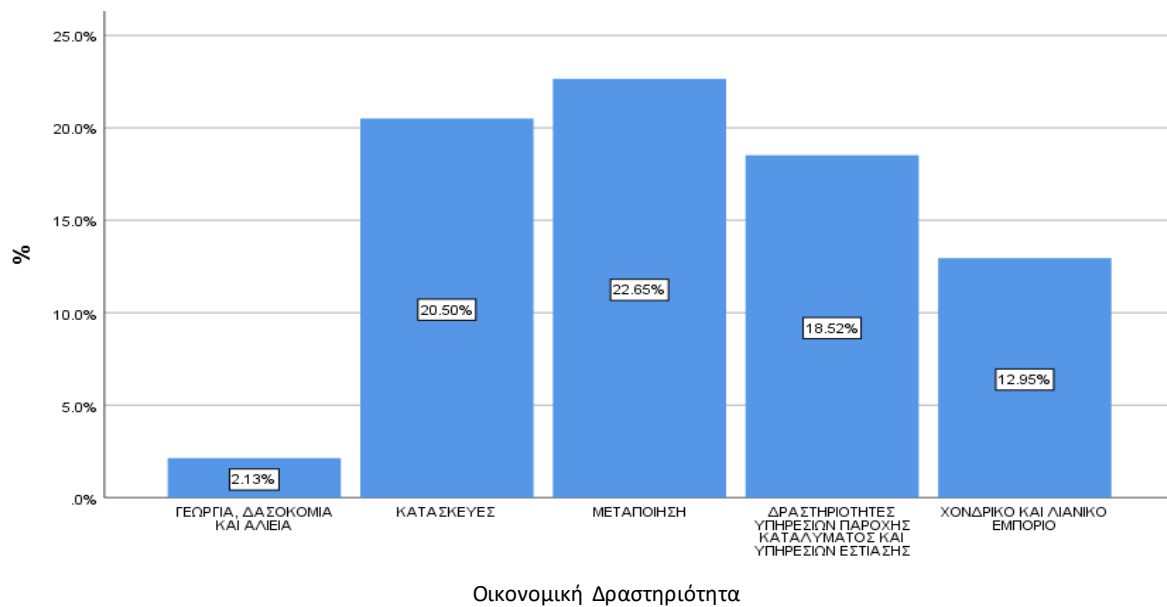
- Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία
- Μεταποίηση
- Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο
- Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης
- Κατασκευές.

Ακολουθούν τα στατιστικά σημαντικότερα αποτελέσματα με βάση τα προαναφερθέντα ερευνητικά ερωτήματα.

Σε ποιες οικονομικές δραστηριότητες παρατηρείται ο μεγαλύτερος αριθμός σοβαρών εργατικών ατυχημάτων;

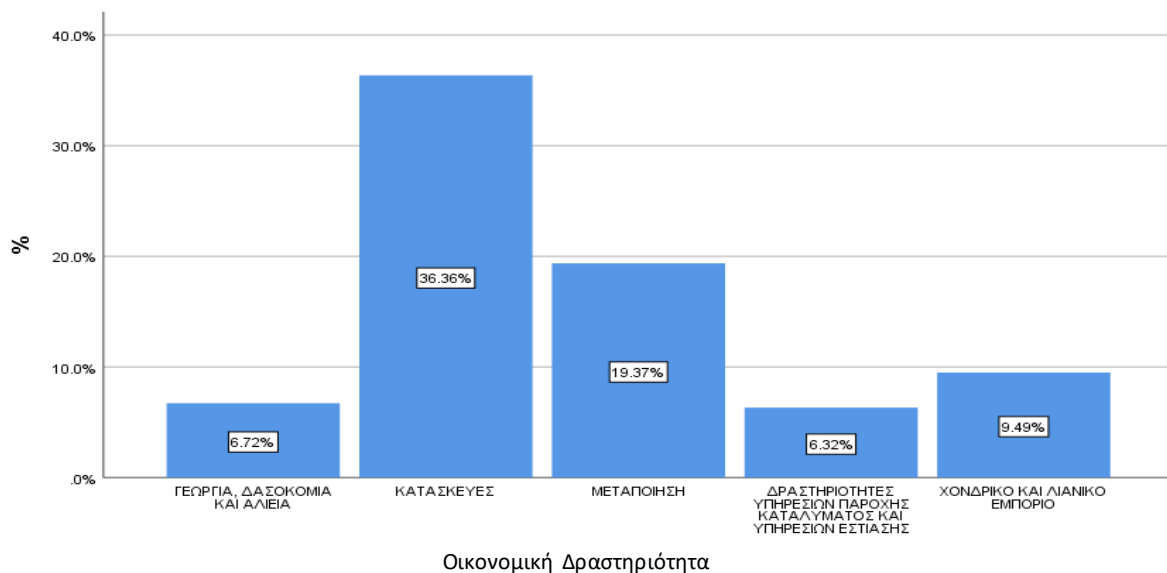
Στο Γράφημα 1 παρουσιάζονται τα ποσοστά των εργατικών ατυχημάτων στο σύνολό τους για τις 5 πιο στατιστικά σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες.

Γράφημα 1 - Σύνολο Εργατικών Ατυχημάτων ανά Οικονομική Δραστηριότητα

Στο Γράφημα 2 διαφαίνεται η κατανομή των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων για τις 5 πιο στατιστικά σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες.

Γράφημα 2 - Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα ανά Οικονομική Δραστηριότητα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν, επίσης, τα πιο κάτω ευρήματα:

- 21,6% του συνόλου των εργατικών ατυχημάτων συνέβη σε Εργοστάσια/Λατομεία/Ορυχεία, ενώ τα θανατηφόρα ατυχήματα συμβαίνουν σε σχεδόν διπλάσιο ποσοστό (39,5%).
 - 16,2% του συνόλου των ατυχημάτων συμβαίνουν κατά τη διάρκεια Χωματουργικών εργασιών, τεχνικών και οικοδομικών έργων, επισκευών και κατεδαφίσεων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα θανατηφόρα ατυχήματα ανέρχεται στο 32,5%.
- Στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων, 1 στα 14 εργατικά ατυχήματα και 1 στα 8 θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα συμβαίνουν το Σάββατο.

Ποιες είναι οι βασικότερες αιτίες των εργατικών ατυχημάτων;

Σύνολο Εργατικών Ατυχημάτων

- 20,2% του συνόλου των εργατικών ατυχημάτων αφορά «Ολίσθηση – Παραπάτημα» και «Πτώση ατόμου - στο ίδιο επίπεδο».
- Στο σύνολο των ατυχημάτων η «Πτώση ατόμου – σε χαμηλότερο επίπεδο», παρουσιάζει αυξητικό ποσοστό με την αύξηση των ηλικιών, κάτι το οποίο μπορεί να αποδίδεται στη μείωση των σωματικών αντοχών αναλογικά με την ηλικιακή αύξηση.
- 12,7% του συνόλου των εργατικών ατυχημάτων που αφορούν σε πτώση οφείλεται σε «πτώση από ύψος πάνω από 2 μέτρα» με το αντίστοιχο ποσοστό των θανατηφόρων να ανέρχεται στο 73,7%.
 - 21,1% των θανατηφόρων ατυχημάτων από πτώση οφείλεται σε «πτώση από κρύωμα», με το μεγαλύτερο ποσοστό των ατυχημάτων αυτών να παρατηρείται σε εργαζόμενους εκτός της Ε.Ε.
- 52% όλων των ατυχημάτων που αφορούσαν σε πτώση ήταν «πτώση στο ίδιο επίπεδο» χωρίς να υπάρχουν θανατηφόρα ατυχήματα.
- 33% του συνόλου των εργατικών ατυχημάτων οφειλόταν σε πτώση.

Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα

- Στο σύνολο των θανατηφόρων ατυχημάτων σε ότι αφορά στις «πτώσεις από ύψος», όλα τα θύματα ήταν άντρες.
- Σε ότι αφορά στα θανατηφόρα ατυχήματα από «Πτώση από ύψος ίσο ή/και μεγαλύτερο των 2 μέτρων», το ποσοστό για τις ηλικίες άνω των 65 ετών είναι μηδενικό, παρόλο που υπάρχουν τέτοιου είδους ατυχήματα. Όλα τα ατυχήματα από «Πτώση από ύψος μικρότερο των 2 μέτρων» για τους 65 χρονών και άνω είναι θανατηφόρα.

- Από το σύνολο των θανατηφόρων ατυχημάτων 1 ατύχημα αφορά σε «Θερμοπληξία και ηλίαση» και έχει συμβεί σε εργαζόμενο από την Ε.Ε.

Ποια είναι τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των θυμάτων;

Σύνολο Εργατικών Ατυχημάτων - Ηλικία

- 45% των ατυχημάτων στις ηλικίες 18-19, συμβαίνουν στον τομέα των «Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης».
- 50% των ατυχημάτων στις ηλικίες 65 ετών και άνω συμβαίνει στους τομείς των «Κατασκευών» και της «Μεταποίησης».

Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα - Ηλικία

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων, σε σχέση με το σύνολο των ατυχημάτων, έχει η ηλικιακή ομάδα των 63-76 χρονών, με πιο ψηλή πιθανότητα να συμβεί θανατηφόρο ατύχημα την ηλικία των 74 χρονών και ακολουθεί η ηλικία των 76 χρονών.
- Στα θανατηφόρα ατυχήματα, η ηλικιακή ομάδα άνω των 65 ετών έχει τα περισσότερα ατυχήματα με «Ανυψωτικά μηχανήματα και συσκευές».
- 40% και 25% των θανατηφόρων ατυχημάτων που συμβαίνει στην ηλικιακή ομάδα 20-24 αφορά στους τομείς των «Κατασκευών» και της «Γεωργίας, Δασοκομίας, Αλιείας», αντίστοιχα.

Σύνολο Εργατικών Ατυχημάτων - Φύλο

- 76,7% του συνόλου των ατυχημάτων ήταν σε άνδρες.
- 1 στις 3 γυναίκες που τραυματίζεται σε εργατικό ατύχημα δραστηριοποιείται στον τομέα των «Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης».
- 1 στους 5 Κύπριους εργαζόμενους που τραυματίζεται ή έχει θανατηφόρο ατύχημα δραστηριοποιείται στον τομέα της «Μεταποίησης».
- Οι γυναίκες έχουν ψηλότερα ποσοστά εργατικών ατυχημάτων στους τομείς των «Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης» και «Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο», συγκριτικά με τους άντρες.

Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα - Φύλο

- 96% των θανατηφόρων ατυχημάτων ήταν σε άνδρες.
- 1 στους 4 άντρες που τραυματίζεται σε εργατικό ατύχημα και 1 στους 3 άντρες εργαζόμενους που έχει θανατηφόρο ατύχημα, δραστηριοποιείται στον τομέα των «Κατασκευών».

Σύνολο Εργατικών Ατυχημάτων - Εθνικότητα

- Οι εργαζόμενοι εντός Ε.Ε. παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά ατυχημάτων στους τομείς των «Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης» και στις «Κατασκευές».
- Οι Κύπριοι εργαζόμενοι έχουν τα περισσότερα ατυχήματα στον τομέα της «Μεταποίησης».
- Οι εργαζόμενοι εκτός Ε.Ε. έχουν τα περισσότερα ατυχήματα στις δραστηριότητες «Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης» και παρουσιάζουν επίσης ψηλά ποσοστά στις «Κατασκευές» και την «Μεταποίηση».

Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα - Εθνικότητα

- 1 στα 6 θανατηφόρα ατυχήματα σε εργαζόμενους εκτός Ε.Ε., συμβαίνει στον τομέα της «Γεωργίας, Δασοκομίας, Αλιείας».
- 42,6% των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων συμβαίνουν σε αλλοδαπούς εντός και εκτός Ε.Ε. με αυξημένη πιθανότητα θανατηφόρου ατυχήματος στους αλλοδαπούς εκτός Ε.Ε. (0,8% όλων των ατυχημάτων σε πολίτες από Ε.Ε. είναι θανατηφόρα, ενώ 2,2% όλων των ατυχημάτων σε πολίτες εκτός Ε.Ε. είναι θανατηφόρα).
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων συμβαίνει σε Κύπριους πολίτες (56,5%), εντούτοις η πιθανότητα να συμβεί θανατηφόρο ατύχημα σε Κύπριο είναι μειωμένη (0,4% όλων των ατυχημάτων σε Κύπριους είναι θανατηφόρα).
- 21,3% όλων των θανατηφόρων ατυχημάτων αφορούν υπηκόους τρίτων χωρών.
- Από το σύνολο των ατυχημάτων (όλες οι εθνικότητες) μόνο το 0,6% είναι θανατηφόρα από το σύνολο των ατυχημάτων σε πολίτες εκτός Ε.Ε.
- Και για τις 3 κατηγορίες της εθνικότητας, τα υψηλότερα ποσοστά θανατηφόρων ατυχημάτων είναι στις «Κατασκευές».

Ποιες είναι οι βασικότερες επιπτώσεις στην υγεία των θυμάτων των εργατικών ατυχημάτων;

- Στο σύνολο των ατυχημάτων, οι συχνότερες κατηγορίες φύσης κάκωσης είναι τα «Τραύματα και επιφανειακές κακώσεις», «Κατάγματα» και «Εξαρθρώματα, διαστρέμματα και εξαρθρώσεις» με 44,8%, 27,1% και 15,5%, αντίστοιχα.
- Στα θανατηφόρα ατυχήματα, οι συχνότερες κατηγορίες φύσης κάκωσης είναι οι «πολλαπλές κακώσεις» με 42% των θανατηφόρων ατυχημάτων (σε σχέση με 1,9% στο σύνολο των ατυχημάτων) και η «διάσειση και εσωτερική κάκωση» με 24,2% των θανατηφόρων ατυχημάτων (σε σχέση με 3,9% στο σύνολο των ατυχημάτων).
- Το μέρος του σώματος με τις πιο συχνές κακώσεις στο σύνολο των ατυχημάτων είναι τα «άνω άκρα» με 41,4% και τα «κάτω άκρα» με 29,7%.
- Στα θανατηφόρα ατυχήματα, το μέρος του σώματος με τις πιο συχνές κακώσεις είναι ο «Κορμός και όργανα» με 15,4% των θανατηφόρων ατυχημάτων (σε σχέση με 6% στο σύνολο των ατυχημάτων), «Ολόκληρο το σώμα και πολλά σημεία» με 41,8% των θανατηφόρων ατυχημάτων (σε σχέση με 4,1% στο σύνολο των ατυχημάτων) και η «Κεφαλή» με 31,3% των θανατηφόρων ατυχημάτων (σε σχέση με 8,6% στο σύνολο των ατυχημάτων).

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Ο Δείκτης Ατυχημάτων αναφέρεται στον ετήσιο αριθμό ατυχημάτων για κάθε 100.000 εργαζόμενους και υπολογίζεται από την πιο κάτω σχέση:

1 Δείκτης Ατυχημάτων = (αριθμός ατυχημάτων σε ένα χρόνο/ μέσο όρο αριθμού εργαζομένων σε ένα χρόνο) $\times 10^5$

Ο Δείκτης Επίπτωσης Ατυχημάτων (Incidence Rate), όπως αλλιώς αναφέρεται ο Δείκτης Ατυχημάτων, δίνει τον αριθμό των ατόμων που τραυματίστηκαν κατά τη διάρκεια ενός έτους σε μια ομάδα 100.000 εργαζομένων. Είναι δηλαδή η έκφραση του αριθμού των ατυχημάτων σε σχέση με τον αριθμό των απασχολούμενων. Ο τύπος για τον υπολογισμό του ποσοστού επίπτωσης είναι ο αριθμός των αναφερόμενων ατυχημάτων πολλαπλασιασμένος με 100.000 (ανά 100.000 δηλαδή εργαζόμενους), διαιρούμενος με τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων.

Γράφημα 3 - Δείκτης Ατυχημάτων

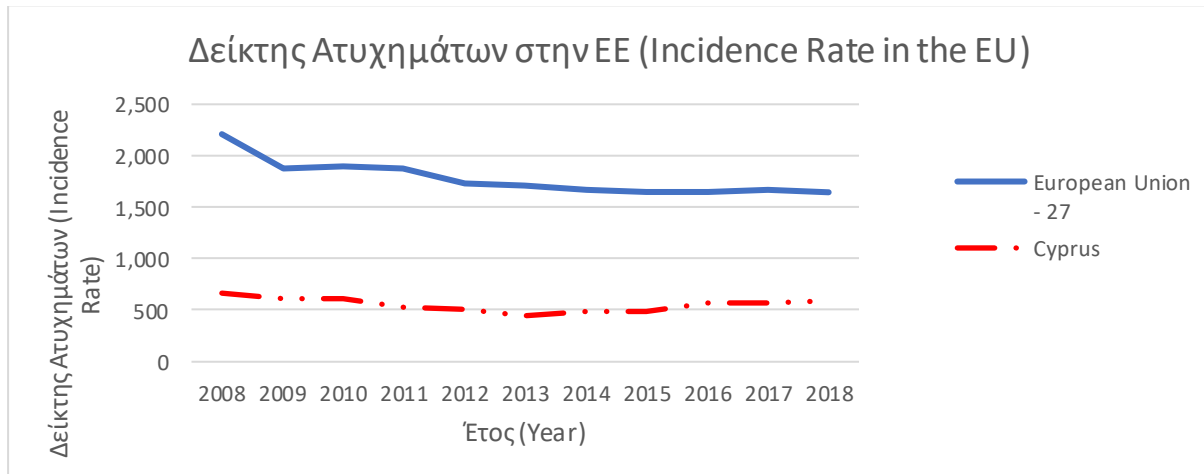
Ο μέσος συνολικός Δείκτης Ατυχημάτων για την Κύπρο, κυμαίνεται γύρω στα 535 ατυχήματα (323 Ελάχιστο και 666 Μέγιστο) ανά 100.000 εργαζόμενους και βρίσκεται στα 5 πιο χαμηλά επίπεδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι οικονομικές δραστηριότητες με τους πιο ψηλούς Δείκτες Ατυχημάτων στην Κύπρο, σε φθίνουσα σειρά, είναι τα «Ορυχεία και Λατομεία», η «Μεταποίηση», οι «Κατασκευές» και οι «Υπηρεσίες Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης».

Επισημαίνεται ότι η μεγάλη αύξηση που παρατηρείται στον Δείκτη Ατυχημάτων μετά το 2001 οφείλεται στο φαινόμενο της υπογνωστοποίησης, το οποίο ανερχόταν περίπου στο 47%. Με

¹ Ορισμός από EUROSTAT

στόχο της αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού, το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προχώρησαν σε συγκεκριμένες ενέργειες, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τη σχετικά πολύ μεγάλη αύξηση του αριθμού των ατυχημάτων που γνωστοποιούνται στο Τμήμα και κατά συνέπεια και του Δείκτη Ατυχημάτων όπως αναφέρεται πιο πάνω.

Γράφημα 4 - Δείκτης Ατυχημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο Δείκτης Ατυχημάτων στην Κύπρο παρουσιάζεται κατά πολύ χαμηλότερος σε σχέση με τον Δείκτη Ατυχημάτων στην Ε.Ε. Παρόλα αυτά, ο Δείκτης Ατυχημάτων στην Ε.Ε. παρουσιάζει πτωτική πορεία με την Κύπρο να παραμένει σε περίπου σταθερά επίπεδα από το 2008 μέχρι και το 2017. Μετά το 2017 μέχρι και το 2020 σύμφωνα με τα εθνικά στατιστικά στοιχεία η πορεία αυτή παρουσιάζει πτωτική τάση για την Κύπρο.

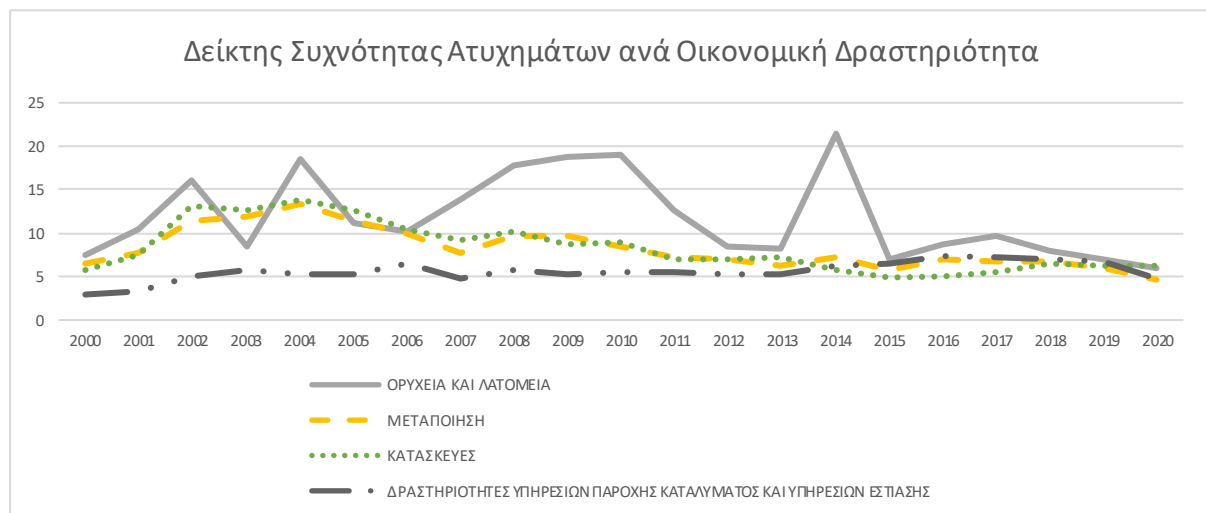
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Ο Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων (Frequency Rate) έχει άμεση σχέση με τον απόλυτο αριθμό των εργατικών ατυχημάτων ανά 1 εκατομμύριο ωρών έκθεσης, σε ετήσια περίοδο και υπολογίζεται από την ακόλουθη σχέση:

$$^2\text{Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων} = (\text{αριθμός ατυχημάτων} / \text{σύνολο ωρών έκθεσης}) \times 10^6$$

Ο τύπος για τον υπολογισμό του Δείκτη Συχνότητας Ατυχημάτων είναι ο αριθμός των αναφερόμενων ατυχημάτων πολλαπλασιασμένος με 1.000.000, διαιρούμενος με τον αριθμό των ωρών εργασίας των εργαζομένων. Ο αριθμός 1.000.000 χρησιμοποιείται σε μια σειρά από βασικούς δείκτες απόδοσης ασφάλειας για την τυποποίηση του ποσοστού συχνότητας ατυχημάτων και τον εκφράζει ως τον αριθμό των ατυχημάτων ανά 500 εργαζόμενους (1.000.000 ισοδυναμεί με 40 ώρες ανά εβδομάδα x 500 εργαζόμενους x 50 εβδομάδες ετησίως). Αξίζει να σημειωθεί ότι, διάφορες χώρες χρησιμοποιούν διαφορετικό πολλαπλασιαστή αντί 1.000.000, π.χ. 200.000 για 100 εργαζόμενους ή 2.000.000 για 1.000 εργαζόμενους.

Γράφημα 5 - Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων ανά Οικονομική Δραστηριότητα

Ο μέσος συνολικός Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων για την Κύπρο, κυμαίνεται γύρω στα 3,5 ατυχήματα (2,3 Ελάχιστο και 4,8 Μέγιστο) ανά 1.000.000 ώρες εργασίας. Οι οικονομικές δραστηριότητες με τους πιο ψηλούς Δείκτες Συχνότητας Ατυχημάτων στην Κύπρο, σε φθίνουσα σειρά, είναι τα «Ορυχεία και Λατομεία», οι «Κατασκευές», η «Μεταποίηση» και οι «Υπηρεσίες Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης».

² Ορισμός από EUROSTAT

Οι διαφορές στην κατάταξη από τον Δείκτη Ατυχημάτων πιθανόν να οφείλονται στις συνολικές ώρες εργασίας ανά οικονομική δραστηριότητα λόγω της εποχικότητας του κλάδου.

Γράφημα 6 - Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων

Ο Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων ενώ παρουσιάζεται να έχει γενική πτωτική τάση, σε ότι αφορά στον Δείκτη Συχνότητας Ατυχημάτων ανά οικονομική δραστηριότητα δεν φαίνεται να υπάρχει κάποια ξεκάθαρη τάση. Τα «Ορυχεία και Λατομεία» δεν είναι καθόλου σταθερά λόγω μάλλον των πολύ μικρών αριθμών, στη «Μεταποίηση» και τις «Κατασκευές» υπάρχει μικρή πτωτική τάση, ενώ στις «Υπηρεσίες Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης» παρουσιάζεται ελαφριά αυξητική τάση.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα της Έρευνας, παρατίθενται πιο κάτω μερικές εισηγήσεις που αναμένεται να συμβάλουν στη βελτίωση του επιπέδου Ασφάλειας και Υγείας σε ένα εργασιακό χώρο και στη μείωση των εργατικών ατυχημάτων:

- Ανάπτυξη ειδικά διαμορφωμένων και στοχευμένων εκστρατειών, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ενημερωτικού υλικού κ.ά., τα οποία μπορούν να εστιάσουν όχι μόνο σε μια συγκεκριμένη κατηγορία, π.χ. οικονομική δραστηριότητα, αλλά μπορούν να διαμορφωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι στοχευμένα λαμβάνοντας υπόψη και άλλες παραμέτρους όπως είναι το φύλο, η εθνικότητα, η ηλικία, η αιτία ατυχήματος κ.ά.
- Διαμόρφωση εισαγωγικών προγραμμάτων με βάση τα ευρήματα της Έρευνας με στόχο να εστιάσουν στην ενημέρωση των νεοεισερχόμενων στην εργασία σε ότι αφορά τους κινδύνους και τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται ανάλογα με τη θέση εργασίας τους.
- Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για επαγγελματίες στον τομέα της Ασφάλειας και Υγείας (Λειτουργοί Ασφάλειας, ΕΞΥΠΠ³, ΕΣΥΠΠ⁴), μέσα από τα οποία ο επαγγελματίας θα ενημερωθεί για τους πιθανούς παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε ένα ατύχημα και να τους λάβει υπόψη του κατά τη διεκπεραίωση των καθηκόντων του.
- Έχει διαπιστωθεί ότι τα περισσότερα θανατηφόρα ατυχήματα, τα οποία οφείλονται σε πτώσεις από ύψος, αφορούν σε άντρες, συνεπώς η διαφώτιση θα μπορούσε να εστιάσει σε δραστηριότητες όπου συμμετέχουν άντρες, π.χ. ενημερωτικά σποτ που θα προβάλλονται σε αθλητικές συναντήσεις ή από τηλεοπτικά κανάλια σε ώρες που προβάλλονται αθλητικά προγράμματα και στα οποία το μεγαλύτερο μερίδιο τηλεθέασης αφορά άντρες.
- Οι «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» παρουσιάζουν αυξημένο αριθμό ατυχημάτων σε αλλοδαπούς και γυναίκες, συνεπώς μια εκστρατεία θα μπορούσε να εστιάσει στην εκπαίδευση των συγκεκριμένων ομάδων εργαζομένων.

³ Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης

⁴ Εσωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα της Έρευνας για τα Εργατικά Ατυχήματα στην Κύπρο από το 1999 μέχρι και το 2020 παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και μπορούν να αποτελέσουν το έναυσμα, τόσο για την αναθεώρηση των πολιτικών που συνδέονται με την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία, όσο και για τη διαφοροποίηση της στρατηγικής και των εκστρατειών σε εθνικό επίπεδο, με απώτερο στόχο την ελαχιστοποίηση των εργατικών ατυχημάτων. Ο εντοπισμός των παραγόντων που συνδυαστικά μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός εργατικού ατυχήματος, μπορεί να αξιοποιηθεί για την αποτροπή τους τόσο από τους Εργοδότες όσο και από άλλους εμπλεκόμενους φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, αλλά και τους Κοινωνικούς Εταίρους.

Μελλοντικά, τα ευρήματα της Έρευνας θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν και να αναλυθούν περαιτέρω ως προς το κόστος των εργατικών ατυχημάτων, καθώς επίσης και το όφελος της εφαρμογής προληπτικών και προστατευτικών μέτρων σε ότι αφορά στην επιχείρηση, το Κράτος και τους εργαζόμενους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Aditya Jain, Stavroula Leka, Gerard I. J. M. Zwetsloot. (2018). *Managing Health, Safety and Well-Being*. Springer.
- Eurofound. (2018). Occupational accidents and diseases. *European Observatory for Working Life*.
- European Agency for Safety and Health at Work. (2017). *Healthy Workplaces for All Ages 2016-2017*.
- Eurostat (2001). European Statistics on Accidents at Work (Methodology), European Commission.
- Eurostat (2013). European Statistics on Accidents at Work (Summary Methodology), European Commission.
- Hämäläinen P., Takala J., K. T. B. (2017). Global Estimates of Occupational Accidents and Work-related Illnesses 2017. *World Congress on Safety and Health at Work, 3-4 September 2017 Singapore, 2*.
- ILO. (2011). XIX World Congress on Safety and Health at Work : In *Training* (Issue September).
- International Labour Office. (2019). *Safety and health at the heart of the future of work: Building on 100 years of experience* (Issue April). www.ilo.org/labadmin-osh
- Qi, Y., & Tapio, P. (2018). Weak Signals and Wild Cards Leading to Transformative Disruption: A Consumer Delphi Study on the Future of e-Commerce in China. *World Futures Review*, 10(1), 54–82.
<https://doi.org/10.1177/1946756717752921>
- Scheiber, F. (2003). *Human Factors and Aging : Identifying and Compensating for Age-related Deficits in Sensory and Cognitive Function* Frank Schieber Heimstra Human Factors Laboratories Department of Psychology University of South Dakota. 2003, 42–84.
- Πασιαρδής, Π., & Στέγγος, Θ. (1998). *Έρευνα για το Κόστος των Εργατικών Ατυχημάτων στην Κύπρο*.